

GP 970612

Trätobroder. Julius Lindström och James Dickson hörde till de tio mest inflytelserika personerna i Göteborg på 1800-talet. De donerade stora summor till staden. En mindre donation utgjorde de trottoarplattor som än i dag finns kvar längs Danska Vägen. En historia som kom att reta upp sinnena på de båda herrarna.

Hjärtligt tack för en trevlig
kväll.
Översänder härmed artikeln
om trottoarstenarna nedan för
Wilhelmsberg som vi talade om.
Vänliga hälsningar från vår
Sommarviste på Hälso.

Kungo O

GP 970612

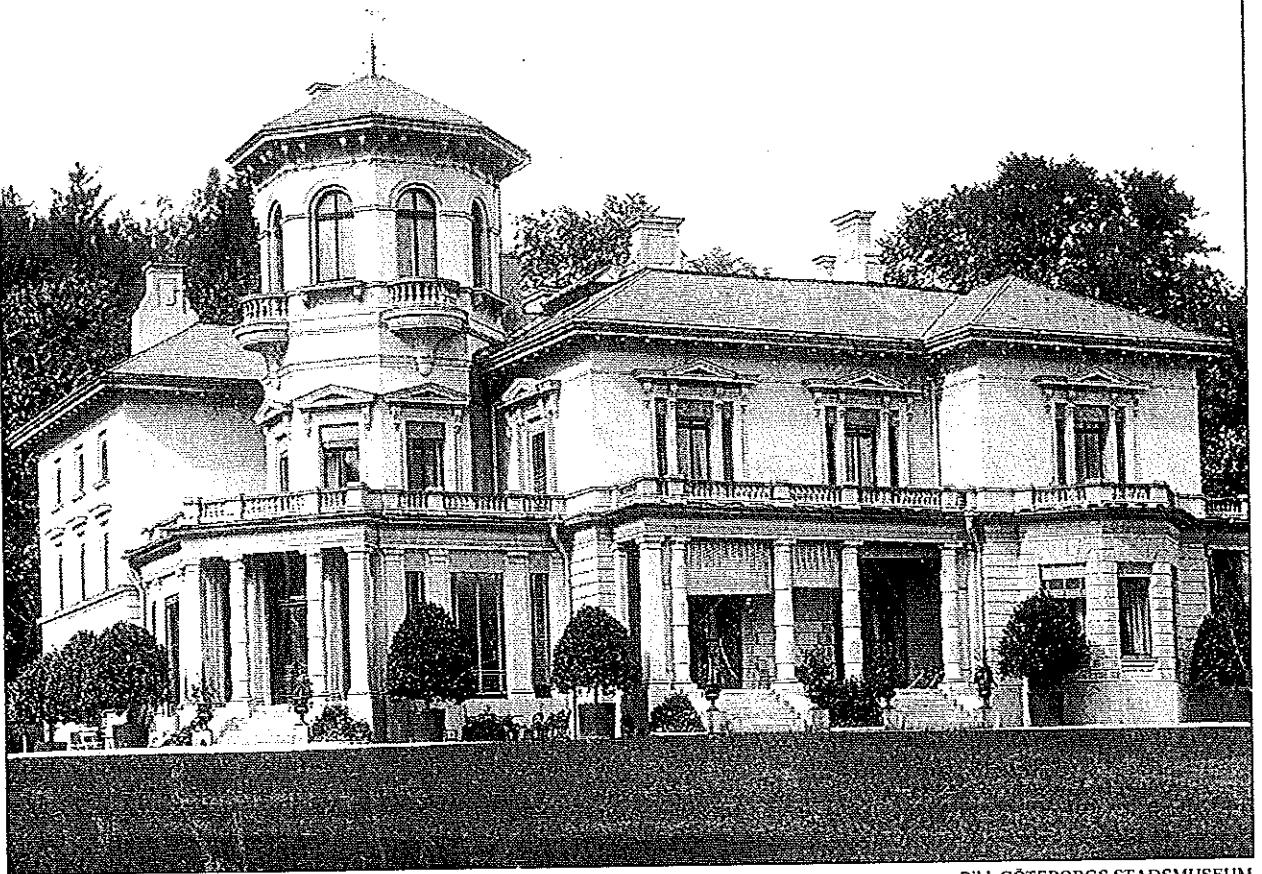

Bild: GÖTEBORGS STADSMUSEUM

Praktfull villa. James Dicksons villa i Överås ansågs vara en av de vackraste och kom att inramas av Överåsparken, också den speciell eftersom Dickson lät en skotsk trädgårdsarkitekt skapa en trädgård av engelsk typ.

Trottoarträtan i Örgryte

JAG VANDRAR längs Danska Vägen. Den som i folkmun en gång hette Danske Vägen. Den omtalas som nyanlagd 1733 "för de danska resandes bekvämlighet". I Fredbergs *Det gamla Göteborg* sägs att danskarna hade anlagt vägen och också underhöll den eftersom deras postdiligenser mellan Köpenhamn och Christiania inte tilläts passera genom det befästa Göteborg.

Från Örgryte gamla kyrka går jag förbi Wilhelmsberg och Överås, under några åldriga knotiga ekar vars grönska James Dickson förmodligen njöt av på 1800-talet.

JAG konstaterar med tillfredsställelse att Dicksons gamla breda stenplattor fått ligga kvar på trottoaren. Nåja, när Gatu-kontoret i vintras startade med vägarbeten och anläggandet av en asfalterad cykelbana intill trottoaren, försvann en del plattor. Jag blev orolig och var beredd att slå larm. Så kom beskedet att de flata stenhällarna i stort sett skulle få bli kvar. Och tacka för det! De har sin historia där det inte saknas poänger.

I början och mitten av 1800-talet var det flera burgna familjer som lät uppföra förnäma villor längs Danska Vägen. Hit kunde de dra sig tillbaka i en grönskande och lantlig idyll. På

Wilhelmsberg bodde Julius Lindström, förmögen grosshandlare i snus och tobak och donator till Exercishuset.

Nära granne var James J Dickson som 1861 lät bygga Överås i italiensk renässansstil. Av alla de villor som stadens "upper ten" lät bygga här ansågs Överås vara en av de vackraste. Så kom villan också att inramas av Överåsparken, en av de mest berömda privata anlagda parkerna.

Herrar Julius och James tog ofta promenader längs Danska Vägen och gick till Örgryte kyrka på gudstjänster. Men vid regnperioder, särskilt höst och vår, kunde det hända att Danska Vägen var rena lervällingen. Och nu börjar den nästan dräpliga historien.

Dickson och Lindström kom överens om att på egen bekostnad låta anlägga en trottoar med stora flata stenar på vilka herrarna kunde promenera

torrskodda. När trottoaren var anlagd och betalning skulle ske var Julius Lindström på resande fot. James Dickson passade då på att själv betala hela kassan. Detta skedde i en tid då burgna göteborgare nästan försökte överträffa varandra i generositet och donationer. Många gånger i syfte att nå berömmelse. Den för sin fåfänga kände Julius Lindström blev förstas förnämrad när han vid hemkomsten fann att Dickson själv bekostat och fått uppmärksamhet för den fina trottoaren. Lindström lovade sig själv att aldrig sätta sina fötter på stenplattorna. Det lär han också ha hållit. Hellre kavlade han upp byxbenen och gick i leran.

Det uppstod osämja herrarna emellan och man kan förstå att de försökte undvika att mötas vid de återkommande promenaderna längs Danska Vägen.

Dickson var en bestämd herre, fylld av idéer som han alltid drev igenom. Tre år efter det Överås uppförts lät han 1864 kalla hit den kände trädgårdsarkitekten James Loney från Skottland. Denne fick i uppdrag att anlägga en storstilad engelsk park. Överåsparken blev också en mönsteranläggning som väckte uppmärksamhet vida omkring. Ja, den ansågs till och med som en av de märkligaste i Norden med sina akacior och många utländska

trädslag. Dickson bestämde sig också för att anlägga stora växthus eller orangerier som man sa förr. Dessa var på sin tid bland de förnämsta i landet i privat ägo. I ett av dem hade man stora vindruveodlingar. I detta sammanhang kan erinras om att Orangerigatan, som utlades 1923, bär namn efter de Dicksonska orangerierna.

HUSET Överås var inrett med all den smak och elegans som kännetecknade den tiden. Ofta höll makarna Beatrice och James Dickson lysande fester till vilka även kungligheter lockades att komma. År 1861 gick Karl XV omkring och beundrade den engelska parken. Senare kom Oscar II med en stor uppvaktning. En Oscarsbå hos Dickson på Överås var ett av årets stora societetsevenemang i den tidens Göteborg.

Vid de lysande festerna var det emellertid fru Dickson som styrde det mesta. Hon had bannlyst all rökning inomhus. När herrarna ville tända sin pipor eller Havannacigarre motades de obönhörligen upp tornrummet eller ut på de små balkongerna av värdinnan fr Beatrice. Några gränser måst det ju finnas även för en man som James J Dickson.

Bengt A Öhnande